

CONCEPTRAPPORTAGE
ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN
KARTEREND BOORONDERZOEK

SINGEL 24 EN 24A

TE NIJKERK (GLD.)

GEMEENTE NIJKERK

DIT RAPPORT BESTAAT UIT TWEE DELEN:

- ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK, UITGEVOERD DOOR ECONSULTANCY
- INVENTARISEREND VELDONDERZOEK IN DE VORM VAN EEN KARTEREND BOORONDERZOEK, UITGEVOERD IN SAMENWERKING MET ARC BV

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK

SINGEL 24 EN 24A

TE NIJKERK (GLD.)

GEMEENTE NIJKERK

Project: NKK.SPA.ARC
Rapportnummer: 10015114
Status: Versie 1.1
Datum: 17 maart 2010
Opdrachtgever: Schoonderbeek en Partners Advies bv
Postbus 374
6710 BJ Ede
Tel. 0318 - 614383
Fax 0318 - 614251
Contactpersoon: Mevr. N. Jacobs

Uitvoerder: Econsultancy bv
Fabriekstraat 19 C
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Fax 0314 - 365177
Mail Doetinchem@Econsultancy.nl
Opsteller: Ir. E.M. ten Broeke
Paraaf: *ETb*
Kwaliteitscontroleur: Drs. M. Stiekema

COLOFON

Archeologisch bureauonderzoek

Singel 24 en 24a te Nijkerk (Gld.) in de gemeente Nijkerk

Auteur: Ir. E.M. ten Broeke

In opdracht van: Schoonderbeek en Partners Advies bv

Autorisatie: Drs. M. Stiekema

© Econsultancy bv, Doetinchem, 17 maart 2010

Foto's en tekeningen: Econsultancy bv, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Econsultancy bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Administratieve gegevens onderzoeksgebied

Projectcode en nummer	10015114 NKK.SPA.ARC
Toponiem	Singel 24 en 24a
Opdrachtgever	Schoonderbeek en Partners Advies bv
Gemeente	Nijkerk
Plaats	Nijkerk (Gld.)
Kadastrale gegevens	Gemeente Nijkerk (Gld.), sectie B, nummer 8682
Kaartblad	32 E (1:25.000)
Coördinaten	161.823 / 470.681 161.830 / 470.667 161.795 / 470.625 161.786 / 470.627
Bevoegde overheid	Gemeente Nijkerk, de heer J.H. Schuurman
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code)	39.956
Beheer en plaats documentatie	Econsultancy, Doetinchem
Uitvoerders	Econsultancy, Ir. E.M. ten Broeke en drs. M. Stiekema
Datum	17 maart 2010

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	DOELSTELLING EN METHODIEK	1
2.1	Onderzoeksvragen	1
2.2	Methoden	1
3.	RESULTATEN	2
3.1	Afbakening van het plangebied	2
3.2	Beschrijving van het huidige gebruik	2
3.3	Beschrijving van het historische gebruik	3
3.4	Aardwetenschappelijke gegevens	4
3.5	Archeologische waarden	6
3.6	Gespecificeerde archeologische verwachting	9
4.	CONCLUSIES	11
5.	ADVIES	12
	LITERATUUR	13
BIJLAGE 1: Overzicht geologische en archeologische tijdvakken		
BIJLAGE 2: Planontwerp		
BIJLAGE 3: Archeologische monumenten		

LIJST VAN AFBEELDINGEN

- Afbeelding 1 - Locatie van het plangebied
- Afbeelding 2 - Detailkaart van het plangebied
- Afbeelding 3a - Situering van het plangebied binnen de kadastrale kaart uit 1811-1832 (Minuutplan)
- Afbeelding 4 - Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1898
- Afbeelding 5 - Situering van het plangebied binnen de Militaire topografische kaart uit 1931
- Afbeelding 6 - Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1962
- Afbeelding 7 - Situering van het plangebied binnen de Topografische kaart uit 1986
- Afbeelding 8 - Situering van het plangebied binnen de Geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000)
- Afbeelding 9 - Kaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Afbeelding 10 - Situering van het plangebied binnen de Bodemkaart van Nederland (1:50.000)
- Afbeelding 11 - Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen
- Afbeelding 12 - Situering van het plangebied binnen de CultuurHistorische Waardenkaart (CHW) van de provincie Gelderland

LIJST VAN TABELLEN

- Tabel I. - Geraadpleegd historisch kaartmateriaal
- Tabel II. - Aardwetenschappelijke gegevens plangebied
- Tabel III. - Archeologische (indicatieve) waarden
- Tabel IV. - Gespecificeerde archeologische verwachting

1. INLEIDING

Econsultancy heeft in opdracht van Schoonderbeek en Partners Advies bv een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied gelegen aan de Singel 24 en 24a te Nijkerk (Gld.) in de gemeente Nijkerk. Het karterend veldonderzoek is uitgevoerd in samenwerking met ARC bv, waarvan de resultaten als een aparte rapportage zijn bijgevoegd.

In het plangebied zal de huidige bebouwing worden gesloopt, waarna binnen de zuidwestelijke helft nieuwbouw van een viertal appartementen en een winkel zal worden gerealiseerd en binnen de noordoostelijke helft parkeerplaatsen zullen worden aangelegd. Het archeologisch onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2. DOELSTELLING EN METHODIEK

2.1 Onderzoeksvragen

Het doel van het bureauonderzoek is om inzicht te verkrijgen in de specifieke archeologische waarden van het plangebied. Hierbij wordt de beschikbare informatie op het vlak van historische geografie, cultuurhistorie, geologie en archeologie bestudeerd. Op basis van deze informatie wordt een gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied opgesteld. Op basis van deze gespecificeerde verwachting wordt een advies gegeven, welke is afgestemd op de verwachte bodemverstoring.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is er bekend over bodemverstorende ingrepen binnen het plangebied uit het verleden? Is er bijvoorbeeld informatie bekend over vroegere ontgravingen, bodemsaneringen, egalisaties, diepploegen of landinrichting?
- Ligt het plangebied binnen een landschappelijke eenheid, welke vanuit archeologisch oogpunt een specifieke aandachtslocatie kan betreffen (zoals een relatief hoge dekzandkop of -rug, nabij een veengebied, een beekdal)?
- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied?

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 15 en 17 maart 2010. Meegewerkt hebben: Ir. E.M. ten Broeke (fysisch geograaf) en drs. M. Stiekema (senior prospector).

2.2 Methoden

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen en normen zoals aangegeven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1, augustus 2006), vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie, ondergebracht bij de SIKB te Gouda. Voor de uitvoering van het bureauonderzoek gelden de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. De resultaten van dit onderzoek worden in dit rapport weergegeven conform specificatie LS06.¹

¹ Beschikbaar via www.sikb.nl

Binnen dit onderzoek zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening plangebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik (LS01);
- beschrijving van de huidige situatie (LS02);
- beschrijving van de historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03);
- beschrijving van bekende archeologische waarden en aardwetenschappelijke gegevens (LS04);
- opstellen van een gespecificeerde verwachting (LS05).

3. RESULTATEN

3.1 Afbakening van het plangebied

Het plangebied ligt aan de Singel 24 en 24a, binnen de (historische) kern van Nijkerk in de gemeente Nijkerk (zie afbeeldingen 1 en 2) en heeft een oppervlakte van 800 m². Het plangebied wordt grotendeels begrenst door woonpercelen. Aan de zuidwestzijde bevindt zich de Singel. Aan de noordoostzijde bevindt zich een parkeerterrein.

Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen een straal van circa 800 m rondom het plangebied.

In het plangebied zal de huidige bebouwing worden gesloopt, waarna binnen de zuidwestelijke helft nieuwbouw van een viertal appartementen en een winkel zal worden gerealiseerd en binnen de noordoostelijke helft parkeerplaatsen zullen worden aangelegd (zie bijlage 2). Ter plaatse van de toekomstige bebouwing zal, bij de aanleg van een standaard fundering, de bodem tot een diepte van circa 1 m -mv worden afgegraven (bouwput). Bepaald dient te worden of door de voorgenomen ingreep eventueel aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond kunnen worden aangetast.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 32 E, 2004 (schaal 1:25.000), bevindt het maaiveld zich op een hoogte van circa 2 m +NAP. Volgens de isohypsenkaart van de Dienst Grondwaterverkenning van TNO, kaartblad 32 Oost, 1995 (schaal 1:50.000) bedraagt het freatisch grondwater 1,5 m +NAP, waardoor het grondwater zich naar verwachting bevindt op 0,5 m -mv. Omdat het plangebied in zijn huidige situatie deels bebouwd dan wel in het verleden grotendeels bebouwd is geweest is, zal de invloed van de toekomstige bebouwing op het grondwaterpeil niet anders zijn dan dat de huidige bebouwing dan wel de voormalige bebouwing heeft gehad op het grondwaterpeil.

3.2 Beschrijving van het huidige gebruik

Het plangebied betreft een langwerpig perceel dat bebouwd is met verschillende panden. Het onbebouwde deel is voorzien van een klinkerverharding.

3.3 Beschrijving van het historische gebruik

De historische situatie is op verschillende historische kaarten als volgt:

Tabel I. *Geraadpleegd historisch kaartmateriaal²*

Bron	Periode	Kaartblad	Schaal	Omschrijving plangebied
Kadasterkaart (Minuutplan)	1811-1832	Sectie B, blad 03	1:2.500	Behorend tot historische kern, zuidelijke helft bebouwd en Singel reeds aanwezig.
Militaire topografische kaart (Bonneblad)	1898	409	1:50.000	Zuidelijke helft bebouwd
Militaire topografische kaart (Bonneblad)	1931	409	1:50.000	Zuidelijke helft bebouwd
Topografische kaart	1962	32 E	1:25.000	Grotendeels bebouwd
Topografische kaart	1986	32 E	1:25.000	Grotendeels bebouwd. Aanleg van parkeerterrein direct ten noordoosten.

Nijkerk

De naam Nijkerk is waarschijnlijk afkomstig van een *nieuwe kerk* - de Grote of Catharinakerk - die na 1222 vermoedelijk een offerplaats vervangen heeft, die in dat jaar door een veenbrand zou zijn verwoest. Het stadje ontstond omstreeks 1220 ontstond en verwierf in 1443 stadsrechten van Reinald IV van Gelre. Het stadje/historische kern is kort hierna omgracht. De loop van deze gracht schijnt achter de Langestraat en Kleterstraat (100 meter ten zuiden van het plangebied) en bij de Brink nog waarneembaar te zijn. Omdat Nijkerk centraal lag tussen het aartsbisdom Utrecht en het hertogdom Gelre, was de stad regelmatig strijdtonel, en in 1412 werd een groot deel van het stadje Nijkerk verwoest. Niet veel later, in 1421, brandde de Catharinakerk af. Ruim een eeuw later, in 1540, brandde de stad vrijwel geheel af. In de 18de eeuw kende Nijkerk een grote bloei door onder andere de tabaksteelt en de glasblazerijen, en was aan het einde van deze eeuw de grootste stad van de Veluwe. Dit is goed te merken aan de architectuur. In die tijd zijn veel mooie herenhuizen gebouwd in het huidige centrum.

Historisch kaartmateriaal

Op basis van het beschikbare historische kaartmateriaal was het plangebied al aan het begin van de 19de eeuw in gebruik als woonperceel, waarbij de zuidwestelijke helft bebouwd was. Ook de Singel was reeds aanwezig (zie afbeelding 3). Op een afstand van 100 meter ten westen van het plangebied liep de Breede Beek door de historische kern van Nijkerk en waterde net ten noorden van de historische kern af op de Arkervaart (zie afbeelding 4). Het plangebied, en dan met name de zuidwestelijke helft, is tot op heden altijd bebouwd gebleven (zie afbeeldingen 5 en 6). Het parkeerterrein direct ten noordoosten van het plangebied is in de jaren '80 aangelegd (zie afbeelding 8).

² <http://watwaswaar.nl>

3.4 Aardwetenschappelijke gegevens

Tabel II. Aardwetenschappelijke gegevens plangebied

Type gegevens	Gegevensomschrijving
Geologie ³	Dekzand van de Formatie van Boxtel (Laagpakket van Wierden) op kleiige en zandige, schelphoudende afzettingen van de Eem Formatie op fluvioperiglaciale en glaciale afzettingen van de Formatie van Drente (matig grove, iets grindhoudende zanden op leem en zandige klei)
Geomorfologie ⁴	Niet gekarteerd vanwege ligging binnen bebouwde kom (B)
Bodemkunde ⁵	Niet gekarteerd vanwege ligging binnen bebouwde kom (Ih BEBOUW)

Geologie

Het plangebied, en daarmee de omgeving van Nijkerk, ligt in de Gelderse Vallei. De Gelderse vallei vormt, tezamen met de in het westen aangrenzende Eemvallei, een glaciaal tongbekken. Het tongbekken wordt in het westen en zuiden begrensd door de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug en in het oosten door de Veluwe. Dit landschap is gevormd in het Pleistoceen, en dan in het bijzonder in het Saalien, de voorlaatste IJstijd (ca. 250.000 - 130.000 jaar geleden). In het Saalien reikte de maximale uitbreiding van het landijs tot de lijn Haarlem-Nijmegen. Aan de grens van het landijs “vloeit” het ijs in lobben uit en dringt laagten binnen. Door de stuwende werking van het ijs wordt langs de rand van zulke laagtes, waarvan de Gelderse Vallei een voorbeeld is, stuwwallen gevormd.

Na het terugtrekken van het landijs begon de zeespiegel weer te stijgen. In de door het landijs uitgeschoorde Gelderse Vallei ontstond de Eemzee. Tijdens deze mariene fase werden grofzandige sedimenten afgezet, vaak rijk aan schelpen en schelpgruis; kleiige afzettingen werden in de eindfase van deze mariene periode afgezet.⁶

Gedurende de laatste ijstijd, het Weichselien (ca. 120.000 - 10.000 jaar geleden), bereikte het landijs Nederland niet. Toentertijd heerste er in Nederland wel een continentaal periglaciaal klimaat. Dit houdt in dat de omstandigheden erg koud en droog waren. Het landschap in Nederland bestond uit een poolwoestijn, waarin vrijwel geen vegetatie aanwezig was. Over een groot deel van Nederland werd een pakket dekzand afgezet.

De dekzanden zijn onderverdeeld in het Oude en Jonge Dekzand.⁷ Het Oude Dekzand betreft vaak matig gesorteerde zanden, welke onder zeer koude omstandigheden door water en wind (fluvioperiglaciaal of fluvio-eolisch) als een vlakke deken over het landschap zijn afgezet. Kenmerkend is dan ook dat het Oude Dekzand veelal horizontaal gelaagd is en dat er lemige banden in voorkomen. De fluvio-eolische afzettingen worden vaak aangezien voor verspoelde dekzanden. De term verspoeld dekzand is enigszins misleidend. Het gaat namelijk niet om eolische zanden die later zijn verspoeld, maar eerder om fluviale zanden die later deels zijn opgestoven.

³ De Mulder *et al.*, 2003

⁴ Alterra, 2003

⁵ Stichting voor Bodemkartering, 1997

⁶ Houtman, 1985

⁷ Berendsen, 2008

Het Jonge Dekzand is afgezet tijdens het Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal) in de vorm van langgerekte, vaak ZW-NO georiënteerde ruggen. Gelaagdheid is in het Jonge Dekzand meestal niet aanwezig, er komen geen leemlagen in voor en het betreffen vaak goed gesorteerde, eolisch afgezette zanden (beter gesorteerd als het Oude Dekzand). Zowel het Oude als het Jonge Dekzand behoort tot de Formatie van Boxtel (voorheen de Formatie van Twente).⁸

Het Holoceen begon ongeveer 10.000 jaar geleden en duurt nog steeds voort. Door de temperatuurstijging aan het eind van de Weichselien smolten de ijskappen op het noordelijk halfrond waardoor de zeespiegel sterk steeg. Ongeveer 5.000 jaar geleden, op de overgang van het Atlanticum naar het Subboreaal, was het landijs ter plaatse van Scandinavië en Noord-Amerika geheel afgesmolten, waardoor de snelheid van de stijging van de zeespiegel snel afnam en dus nagenoeg het huidige zeespiegelniveau bereikte. In het Holoceen zijn door verwaaiing van de dekzanden lokaal stuifzandgebieden ontstaan. Bij het ontstaan hiervan speelde de mens een belangrijke rol, door beweiding, afbranden en het steken van plaggen op de heidevelden dat voornamelijk plaatsvond in de Nieuwe tijd (zie bijlage 1).⁹ De stuifzanden worden gerekend tot het Laagpakket van Kootwijk, welke tevens behoort tot de Formatie van Boxtel.¹⁰ Daarnaast zijn er in (lokale) beekdalen, zoals de Breede Beek, afzettingen gevormd bestaande uit leem, veen en zand. Deze afzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Singraven, welke tevens behoren tot de Formatie van Boxtel. Buiten de beekdalen ontstonden in de Gelderse Vallei op plaatsen met gebrekkige afwatering veenmoerassen.

Geomorfologie

Volgens de Geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000) is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging binnen de bebouwde kom. Buiten de bebouwde kom komen veelal vlakten van ten dele verspoelde dekzanden (2M9) met tussenliggende dekzandruggen (3K14) voor (zie afbeelding 8).

Het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN) laat in het algemeen een van zuid naar noord lopend verhang zien (zie afbeelding 9), maar dit beeld wordt door de aanwezige bebouwing vertroebeld. Wanneer deze genegeerd wordt, heeft de historische kern een over het algemeen hogere ligging ten opzichte van met name de terreinen ten noorden ervan en betreft mogelijk een dekzandrug. Het plangebied lijkt in de overgangszone te liggen naar waarschijnlijk een vlakte van verspoelde dekzanden.

Bodemkunde

Ook volgens de Bodemkaart van Nederland (1:50.000) is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging binnen de bebouwde kom. Buiten de bebouwde kom komen veelal hoge bruine enkeerdgronden en beekkeerdgronden voor, bestaande uit lemig fijn zand (bEZ23 en pZg23, zie afbeelding 10).

⁸ De Mulder *et al.*, 2003

⁹ Berendsen, 2005

¹⁰ De Mulder *et al.*, 2003

3.5 Archeologische waarden

Binnen het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden vastgesteld:

Tabel III. Archeologische (indicatieve) waarden

Type gegevens	Gegevensomschrijving
Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)	Niet gekarteerd vanwege ligging binnen bebouwde kom.
CultuurHistorische Waardenkaart (CHW) provincie Gelderland	Niet gekarteerd vanwege ligging binnen bebouwde kom.
Archeologische Monumenten Kaart (AMK)	Plangebied gelegen binnen AMK-terrein van archeologische waarde: 13.218. Betreft historische kern Nijkerk.
waarnemingen ARCHISII (Archeologisch Informatie Systeem)	37.357, 40.486 en 138.761
vondstmeldingen ARCHISII	409.266, 410.011, 410.012, 411.535 en 412.931
onderzoeksmeldingen ARCHISII	3.013, 12.171, 13.214, 16.339, 18.212, 18.649, 21.681, 24.103, 24.765, 25.727, 26.131, 26.558, 26.749, 28.150, 32.358, 37.395 en 37.839

De ligging van de waarden is weergegeven in afbeeldingen 11 en 12.

Indicatieve archeologische waarde

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waardenkaart (IKAW) van Nederland (1:50.000), als de Cultuur Historische Waardenkaart (CHW) van de provincie Gelderland, is het plangebied is niet gekarteerd vanwege de ligging binnen bebouwde kom (zie afbeeldingen 11 en 12). De gebieden net buiten de bebouwde kom hebben op de IKAW-kaart voornamelijk een hoge indicatieve archeologische verwachtingswaarde, terwijl deze op de CHW-kaart van de provincie Gelderland een lage of middelhoge indicatieve archeologische verwachtingswaarde hebben.

Monumenten rondom het plangebied

Het plangebied ligt binnen een AMK-terrein van archeologische waarde (zie afbeelding 11).¹¹ Het betreft de historische kern van Nijkerk, welke al eerder kort is behandeld in paragraaf 3.3. Administratieve informatie betreffende het AMK-terrein is weergegeven in bijlage 3.

In het verleden uitgevoerde archeologische onderzoeken rondom het plangebied

Binnen de historische kern van Nijkerk zijn een reeks aan archeologische onderzoeken uitgevoerd. Deze worden navolgend behandeld op basis van toenemende afstand tot het plangebied.

- Op een afstand van 50 meter ten zuiden van het plangebied, ter plaatse van de Langestraat 50/52, is door Vestigia bv in 2004 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.¹² Het deel aan de straatkant kon destijds niet worden bekeken door de nog bestaande bebouwing. Omdat niet viel uit te sluiten dat onder deze bebouwing resten van oudere bewoning aanwezig waren, is geadviseerd de sloopwerkzaamheden van de betonvloer te voorzien van een archeologische begeleiding. Deze archeologische begeleiding is in 2006 uitgevoerd door BAAC bv.¹³ Tijdens de archeologische begeleiding zijn funderingen van huizen aangetroffen met een datering van de 17de tot 19de eeuw.¹⁴

¹¹ ARCHIS-monumentnummer: 13.218 / Ytsma, 2008

¹² ARCHIS-onderzoeksmelding: 12.171

¹³ ARCHIS-onderzoeksmelding: 18.212

¹⁴ ARCHIS-vondstmelding: 410.011

Gezien de goede conservering van deze resten en de ligging van het perceel in het middeleeuwse centrum van Nijkerk, is geconcludeerd dat er bij het verdiepen van de bouwput tot 85 cm onder het maaiveld nog meer archeologische waarden zullen worden aangetroffen. Om deze alsnog te kunnen vastleggen is de archeologische begeleiding uitgebreid tot een archeologische opgraving.¹⁵ Tijdens de archeologische opgraving zijn middeleeuwse bewoningssporen aangetroffen, zoals resten van een houten huis met lemen wanden en greppels, die dateren uit het eind van de 14de en 15de eeuw.¹⁶ Gezien het tekort aan tijd konden de greppels niet geheel in het vlak worden vrijgelegd. Wel blijkt dat midden in de binnenstad nog veel resten van oudere bewoning bewaard zijn gebleven. Aanbevolen is in het vervolg bij bouwwerkzaamheden in de binnenstad rekening te houden met goed geconserveerde archeologische waarden.

- Op een afstand van 50 meter ten zuiden van het plangebied, ter plaatse van de Langestraat 46/48 (naastgelegen terrein ten opzichte van voorgaande behandelde locatie), is door ADC ArcheoProjecten in 2008 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.¹⁷ Op grond van de waarderingscriteria is gebleken dat er sprake kan zijn van een behoudenswaardige vindplaats. Booronderzoek is voor het onderzoeken van deze vindplaats verder geen geschikte methode. Om van deze vindplaats de gegevens te kunnen documenteren, is geadviseerd in een archeologische opgraving te voorzien.
- Op een afstand van 50 meter ten noorden van het plangebied, op de hoek van de Bagijnenstraat en het Gele Weiland, is door Vestigia bv in 2008 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.¹⁸ Tijdens het onderzoek zijn alleen in de geroerde, humeuze toplaag resten aangetroffen uit de Nieuwe tijd, welke beschouwd worden als recentelijk gestort afval. Onder de geroerde laag zijn geen archeologische sporen aangetroffen. Geadviseerd is de locatie vrij te geven.
- Op een afstand van 100 meter ten oosten van het plangebied, ter plaatse van het Molenplein, is door SyntheGra bv in 2007 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.¹⁹ Tijdens het onderzoek zijn resten van mogelijk historische bebouwing alsmede de vulling van een fragment van de stadsgracht aangetroffen.²⁰ Geadviseerd is binnen het westelijk deel van het terrein een vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een geofysisch onderzoek, zodat de ligging van muurrestanten alsmede andere sporen zoals grachten kunnen worden bepaald. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van elektromagnetische metingen waarmee geologische variaties, puin, ertslichamen, vervuiling en metalen objecten zichtbaar kunnen worden gemaakt. Tevens kunnen magnetische metingen zicht geven op de in de ondergrond aanwezige structuren of andere contrasten in de ondergrond. Indien er met het geofysisch onderzoek resten worden aangetoond, wordt geadviseerd een proefsleuvenonderzoek te laten uitvoeren. Voor de rest van het plangebied wordt vanwege het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten geen vervolgonderzoek aanbevolen.
- Op een afstand van 250 meter ten westen van het plangebied is door ADC ArcheoProjecten in 2007 voor een locatie aan de Gasthuisstraat een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd.²¹ Uit de resultaten van het bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk binnen het onderzochte gebied archeologische resten kunnen voorkomen. Geadviseerd is de geplande grondwerkzaamheden te voorzien in een archeologische begeleiding.

¹⁵ ARCHIS-onderzoeksmelding: 18.649

¹⁶ ARCHIS-vondstmeldingen: 410.012 en 412.931

¹⁷ ARCHIS-onderzoeksmelding: 26.749

¹⁸ ARCHIS-onderzoeksmelding: 28.150 / Louwe *et al.*, 2008

¹⁹ ARCHIS-onderzoeksmelding: 21.681 / Kremer *et al.*, 2007

²⁰ ARCHIS- vondstmelding: 411.535

²¹ ARCHIS-onderzoeksmelding: 32.358

- Op een afstand van 300 meter ten zuidwesten van het plangebied, op de hoek van de Callenbachstraat en de Frieswijkstraat, is door RAAP in 1999 een archeologisch haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.²² Doel van het haalbaarheidsonderzoek was om te bepalen of er ter plaatse nog resten van de voormalige middeleeuwse stadsgracht en stadswal aanwezig zijn. Uit dit onderzoek blijkt dat er dergelijke resten zeer waarschijnlijk nog aanwezig zijn, maar de gracht kan niet met zekerheid worden gelokaliseerd.²³ Geadviseerd is om door middel van een proefsleuvenonderzoek de precieze loop en aard van de stadsgracht en stadswal vast te stellen.
- Op een afstand van 350 meter ten westen van het plangebied, aan de Holkersstraat (parkeerterrein Super de Boer), is door ADC ArcheoProjecten eind 2009 een archeologische begeleiding van de graafwerkzaamheden uitgevoerd.²⁴ De resultaten van dit onderzoek dienen nog kenbaar te worden gemaakt in ARCHIS.
- Op een afstand van gemiddeld 400 meter ten zuidwesten van het plangebied, binnen het stratenblok Torenstraat-Huserstraat-Holkerstraat-Groenestraat, is door Arcadis in 2008 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.²⁵ Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat het bodemprofiel verstoord is tot in de C/horizont. Er zijn tevens geen archeologische indicatoren aangetroffen. Geadviseerd is de locatie vrij te geven. Binnen het onderzochte terrein lijkt in eerste instantie een waarneming te zijn gedaan van een hamerbijl van het type Muntendam, vermoedelijk daterend uit of de Late-Bronstijd of Vroege-IJzertijd.²⁶ Het blijkt echter dat de coördinaten van de waarneming administratief geplaatst zijn. Aangezien de vondstomstandigheden onbekend zijn, kan de betekenis van deze observatie niet worden bepaald.

Rondom het plangebied, buiten de historische kern van Nijkerk, zijn tevens nog een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd. Deze worden navolgend behandeld op basis van toenemende afstand tot het plangebied:

- Op een afstand van 300 meter ten noordoosten van het plangebied, aan de Roemerstraat 76, is door RAAP in 2007 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.²⁷ Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de bovenlaag bestaat uit een recente ophopingslaag. Op circa 1 m -mv gaat deze laag abrupt over in verspoeld dekzand (Oud Dekzand). Er zijn onder de ophopingslaag zijn geen archeologische sporen aangetroffen. Geadviseerd is de locatie vrij te geven.
- Op een afstand van 550 meter ten noordoosten van het plangebied, aan de Wallerstraat, is door RAAP in 2006 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.²⁸ Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de bodem tot in de C-horizont verstoord is. Er zijn tevens geen archeologische sporen aangetroffen. Geadviseerd is de locatie vrij te geven.
- Op een afstand van 600 meter ten westen van het plangebied, aan de Colenbranderstraat, is door Becker & Van de Graaf in 2007 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.²⁹ Tijdens het onderzoek zijn verschillende archeologische indicatoren aangetroffen. Het archeologisch materiaal betreft hoofdzakelijk baksteen dat afkomstig is uit de top van het bodemprofiel. Ook zijn er een aantal fragmenten roodbakkerend geglazuurd aardewerk aangetroffen die dateren uit de 14de tot 17de eeuw. Vlak boven de top van het dekzandpakket is tevens een fragment Andenne aardewerk aangetroffen, daterend uit de 12de tot 14de eeuw.³⁰

²² ARCHIS-onderzoeksmelding: 3.013 / Kempen, 1999

²³ ARCHIS-waarneming: 138.761

²⁴ ARCHIS-onderzoeksmelding: 37.839

²⁵ ARCHIS-onderzoeksmelding: 26.131

²⁶ ARCHIS-waarneming: 40.486

²⁷ ARCHIS-onderzoeksmelding: 24.103

²⁸ ARCHIS-onderzoeksmelding: 16.339

²⁹ ARCHIS-onderzoeksmelding: 25.727 / Nales, 2008

³⁰ ARCHIS-vondstmelding: 409.266

Het aantreffen van dit fragment aardewerk in het humeuze dek vlak boven het dekzand kan betekenen dat er een vindplaats uit deze periode in het plangebied aanwezig is. Geadviseerd is een vervolgonderzoek te laten uitvoeren in de vorm van proefsleuven. Vervolgens is voor een groter terreindeel, waar het onderzochte terrein door Becker & Van de Graaf binnen valt, eveneens door Vestigia bv in 2008 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.³¹ Tijdens dit onderzoek is een kogelpotscherf aangetroffen, echter in een verstoorde context. De aanwezigheid van een grondspoor in de vorm van een voormalige (gedempte) sloot, welke eerder door Becker & Van de Graaf is aangetroffen, is tijdens het onderzoek uitgevoerd door Vestigia bv bevestigd. De middeleeuwse datering van het spoor wordt echter niet juist bevonden. Vestigia bv heeft dan ook geadviseerd geen vervolgonderzoek te laten plaatsvinden.

- Op een afstand van 650 meter ten oosten van het plangebied, op de hoek van de Bernhardstraat en de Wallerstraat, is door Vestigia bv in 2007 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.³² Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de bodem tot in de C-horizont verstoord is. Er zijn tevens geen archeologische sporen aangetroffen. Geadviseerd is de locatie vrij te geven.
- Op een afstand van gemiddeld 750 meter ten noordwesten van het plangebied, aan de Amperestraat (plangebied De Havenaer), is door ARC bv in 2009 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.³³ Tijdens het onderzoek is binnen het merendeel van het terrein een eerddek aangetroffen met daaronder een geheel of gedeeltelijk intact podzolprofiel, en behoud daarmee zijn hoge trefkans op intacte archeologische sporen uit alle perioden. Voor de locatie kan niet worden uitgesloten dat er sprake is van een archeologische vindplaats. Geadviseerd is een vervolgonderzoek te laten uitvoeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek wanneer dieper wordt gegraven dan 0,5 m -mv.
- Op een afstand van 800 meter ten noordoosten van het plangebied, op de hoek van de Vetkamp en Het Hazenveld, is door ADC ArcheoProjecten in 2005 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd.³⁴ De resultaten van dit onderzoek dienen nog kenbaar te worden gemaakt in ARCHIS.

Resterende waarnemingen rondom het plangebied

Op een afstand van 500 meter ten westen van het plangebied, ter plaatse van de Holkerstraat, is door de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland in 1998 enkele grondsporen, een spoor van een paalgat en restanten van de stadsgracht gelegen rondom de historische kern van Nijkerk aangetroffen, daterend uit de Late-Middeleeuwen.³⁵

3.6 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom is niet te bepalen wat de (exacte) landschappelijke ligging is van het plangebied. Wel is bekend dat Nijkerk binnen een gebied ligt waar vlakten van verspoelde dekzanden afgewisseld met dekzandruggen voorkomen. Op basis van het AHN heeft de historische kern van Nijkerk een over het algemeen hogere ligging ten opzichte van met name de terreinen ten noorden ervan en betreft mogelijk een dekzandrug. Het plangebied lijkt in de overgangszone te liggen naar waarschijnlijk een vlakte van verspoelde dekzanden.

³¹ ARCHIS-onderzoeksmelding: 26.558

³² ARCHIS-onderzoeksmelding: 24.765 / Van den Berg *et al.*, 2007

³³ ARCHIS-onderzoeksmelding: 37.395 / Wullink & Ten Broeke, 2009

³⁴ ARCHIS-onderzoeksmelding: 13.214

³⁵ ARCHIS-waarneming: 37.357

In de tijd voordat het de zeespiegel nagenoeg zijn huidige niveau bereikte (vanaf het Subboreaal, ongeveer 5.000 jaar geleden), en grondwaterstanden vermoedelijk lager lagen, zal het plangebied een gunstige (tijdelijke) nederzettingslocatie zijn geweest in de tijd van de Jagers-Verzamelaars (Laat-Paleolithicum en Mesolithicum). Daarna zullen alleen de hoger gelegen dekzandruggen en overgangszones een gunstige ligging hebben gehad vanaf de tijd van de Landbouwers (vanaf het Neolithicum).

Op basis van bovenstaande uitgangspunten wordt de kans op het voorkomen van archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum t/m het Midden-Mesolithicum (periode Jagers-Verzamelaars) hoog geacht en van resten uit het Laat-Neolithicum t/m de Vroege-Middeleeuwen middelhoog geacht (zie Tabel IV). Het plangebied behoort tevens tot de historische kern van Nijkerk, welke vanaf de 13de eeuw ontstaan is, en dus mogelijk al vanaf de 2de helft van de Late-Middeleeuwen bewoond was. De kans op archeologische resten vanaf het einde van de Vroege-Middeleeuwen is daarmee zeer groot, waarbij de verwachting is dat er sprake is van een cultuurlaag of oude woongrond met vooral kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen. De archeologische resten en sporen worden in de gehele cultuurlaag wacht. Paalsporen en waterputten kunnen op grotere diepte worden verwacht. Of archeologische resten in relatief droge en zure of natte en zuurstofloze condities bewaard zijn gebleven, wat de mate van conservatie van de eventueel aanwezige archeologische resten bepaald, is afhankelijk van de dikte van de oude woongrond.

Het beschikbare historische kaartmateriaal geeft aan dat in ieder geval de zuidwestelijke helft van het plangebied in het begin van de 19de eeuw al bebouwd was. Mogelijk zijn van deze of oudere bebouwing nog bouw-/funderingsresten bewaard gebleven in de ondergrond. De bouw van de huidige bebouwing zal waarschijnlijk ook (een deel van) de oude woongrond hebben geroerd en mogelijk een nog overgebleven deel van het oorspronkelijke bodemprofiel hebben verstoord.

Tabel IV. Gespecificeerde archeologische verwachting

Archeologische periode	Gespecificeerde verwachting	Te verwachten resten en/of sporen	Relatieve diepte t.o.v. het maaiveld
(Laat) Paleolithicum	hoog	vuursteenstrooiingen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen	In en/of onder de cultuurlaag/oude woongrond
Mesolithicum	middelhoog	vuursteenstrooiingen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen	In en/of onder de cultuurlaag/oude woongrond
Neolithicum	middelhoog	akkerlaag en/of nederzettingssporen: kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteenstrooiingen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, houtskool en gebruiksvoorwerpen	In en/of onder de cultuurlaag/oude woongrond
Bronstijd	middelhoog	akkerlaag en/of nederzettingssporen: kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteenstrooiingen en vuurstenen gebruiksvoorwerpen, metaalresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	In en/of onder de cultuurlaag/oude woongrond
IJzertijd	middelhoog	akkerlaag en/of nederzettingssporen: kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	In en/of onder de cultuurlaag/oude woongrond
Romeinse tijd	middelhoog	akkerlaag en/of nederzettingssporen: kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen	In en/of onder de cultuurlaag/oude woongrond

Tabel IV. Vervolg gespecificeerde archeologische verwachting

Archeologische periode	Gespecificeerde verwachting	Te verwachten resten en/of sporen	Relatieve diepte t.o.v. het maaiveld
Vroege-Middeleeuwen	middelhoog	bewoningssporen van een (boeren)erf: kleine fragmenten aardewerk, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten, organische resten en gebruiksvoorwerpen	In en/of onder de cultuurlaag/oude woongrond
Late-Middeleeuwen	hoog tot zeer hoog	bewoningssporen van een (boeren)erf: kleine fragmenten aardewerk, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten, organische resten en gebruiksvoorwerpen	In de cultuurlaag/oude woongrond
Nieuwe tijd	hoog tot zeer hoog	bewoningssporen van een (boeren)erf: kleine fragmenten aardewerk, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten, organische resten en gebruiksvoorwerpen	In de cultuurlaag/oude woongrond

4. CONCLUSIES

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is er bekend over bodemversturende ingrepen binnen het plangebied uit het verleden? Is er bijvoorbeeld informatie bekend over vroegere ontgroningen, bodemsaneringen, egalisaties, diepploegen of landinrichting?
(Een deel van) het plangebied is mogelijk al vanaf de 2^e helft het einde van de Late-Middeleeuwen (continu) bebouwd geweest. Tot aan de bouw van de huidige bebouwing zullen verstoringen in (een deel van) de oude woongrond en mogelijk een nog overgebleven deel van het oorspronkelijke bodemprofiel hebben plaatsgevonden.
- Ligt het plangebied binnen een landschappelijke eenheid, welke vanuit archeologisch oogpunt een specifieke aandachtslocatie kan betreffen (zoals een relatief hoge dekzandkop of –rug, nabij een veengebied, een beekdal)?
Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom is niet te bepalen wat de (exacte) landschappelijke ligging is van het plangebied. Wel is bekend dat Nijkerk binnen een gebied ligt waar vlakten van verspoelde dekzanden afgewisseld met dekzandruggen voorkomen. Op basis van het AHN heeft de historische kern van Nijkerk een over het algemeen hogere ligging ten opzichte van met name de terreinen ten noorden ervan en betreft mogelijk een dekzandrug. Het plangebied lijkt in de overgangszone te liggen naar waarschijnlijk een vlakte van verspoelde dekzanden. In de tijd voordat het de zeespiegel nagenoeg zijn huidige niveau bereikte (vanaf het Subboreaal, ongeveer 5.000 jaar geleden), en grondwaterstanden vermoedelijk lager lagen, zal het plangebied een gunstige (tijdelijke) nederzettingslocatie zijn geweest in de tijd van de Jagers-Verzamelaars (Laat-Paleolithicum en Mesolithicum). Daarna zullen alleen de hoger gelegen dekzandruggen en overgangszones een gunstige ligging hebben gehad vanaf de tijd van de Landbouwers (vanaf het Neolithicum).

- Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied?
De kans op het voorkomen van archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum t/m het Midden-Mesolithicum (periode Jagers-Verzamelaars) wordt hoog geacht en van resten uit het Laat-Neolithicum t/m de Vroege-Middeleeuwen middelhoog geacht. Het plangebied behoort tevens tot de historische kern van Nijkerk, welke vanaf de 13de eeuw ontstaan is, en dus mogelijk al vanaf de 2de helft van de Late-Middeleeuwen bewoond was. De kans op archeologische resten vanaf het einde van de Vroege-Middeleeuwen is daarmee zeer groot, waarbij de verwachting is dat er sprake is van een cultuurlaag of oude woongrond met vooral kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen. De archeologische resten en sporen worden in de gehele cultuurlaag wacht. Paalsporen en waterputten kunnen op grotere diepte worden verwacht.

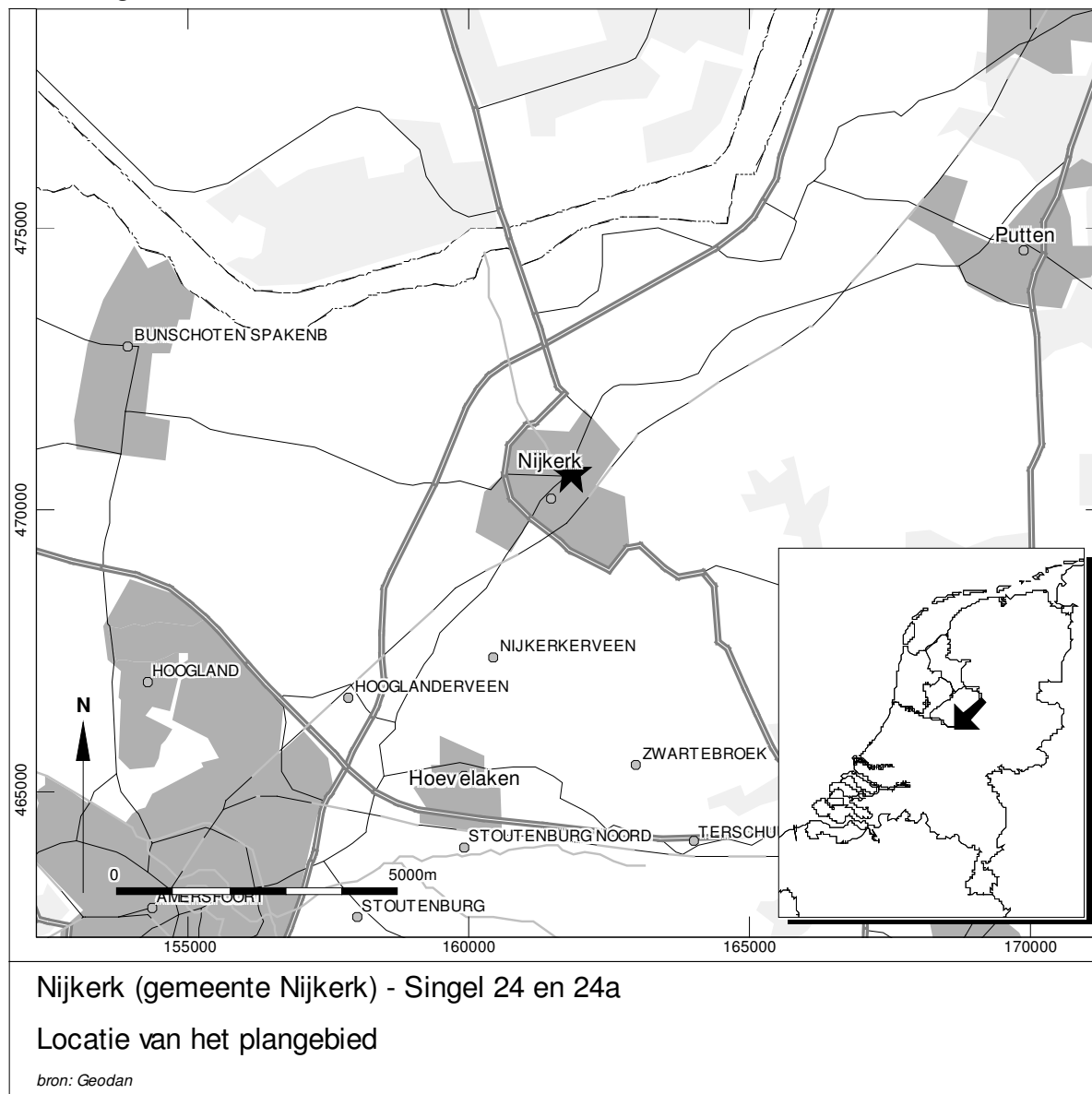
5. ADVIES

Econsultancy bv adviseert om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een karterend booronderzoek, teneinde de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied aan te vullen en te toetsen, een betrouwbaar beeld van de gaafheid van de bodem te verkrijgen, waarna direct bepaald kan worden of het plangebied systematisch onderzocht dient te worden op de aanwezigheid van archeologische vondsten en/of sporen. Vanwege de beperkte oppervlakte van het plangebied kan namelijk de verkennende fase van het archeologisch onderzoek direct gecombineerd worden met de karterende fase. De boringen dienen verspreid over het plangebied gezet te worden, rekening houdend met de huidige bebouwing.

LITERATUUR

- Alterra, 2003: *Digitale Geomorfologische kaart van Nederland*, schaal 1:25.000
- Berendsen, H.J.A., 2008: *Fysische Geografie van Nederland, deel 1: De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.
- Berendsen, H.J.A., 2005: *Fysische Geografie van Nederland, deel 4: Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Van Gorcum, Assen.
- Berg, J. van den, Verschoor, C., Haaring, L. & Flamman, J., 2007: *Bronswerk te Nijkerk*. Vestigia-rapport 469.
- Houtman, H., 1985: *Grondwaterkaart van Nederland (Amersfoort-Oost/32 Oost)*, Dienst Grondwaterverkenning TNO.
- Kempen, P.A.M.M., 1999: *Plangebied Zuidelijke Entree, gemeente Nijkerk; archeologisch haalbaarheidsonderzoek naar de stadsgracht*. RAAP-briefrapport 1999-1793/MW.
- Kremer, H., Wagenmans, M.D. & Koeman, S.M., 2007: *Bureauonderzoek en karterend veldonderzoek door middel van boringen, Oosterpoort te Nijkerk*. Synthegra bv
- Louwe, E., Haaring, L. & Heeringen, R.M. van, 2008: *Bagijnenstraat 3 te Nijkerk, gemeente Nijkerk*. Vestigia-rapport 524.
- Mulder, E.F.J. de, Geluk, M.C., Ritsema, I.L., Westerhoff, W.E., Wong, T.E. 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Nales, T., 2008: *Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, Colenbranderstraat, Nijkerk, gemeente Nijkerk*. Becker & Van de Graaf-rapport 25727.
- Stichting voor Bodemkartering, 1997: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 32 Oost-Amersfoort*.
- Wullink, A.J. & Broeke, E.M., ten, 2009: *Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Havenaer te Nijkerk (Gld)*. ARC-Rapport 2009-244.
- Ytsma, W.A., 2008: *Briefrapport Inventariserend Veldonderzoek archeologie herontwikkeling locatie St. Jozef Nijkerk*. Arcadis-briefrapport 110301NA8006001671.

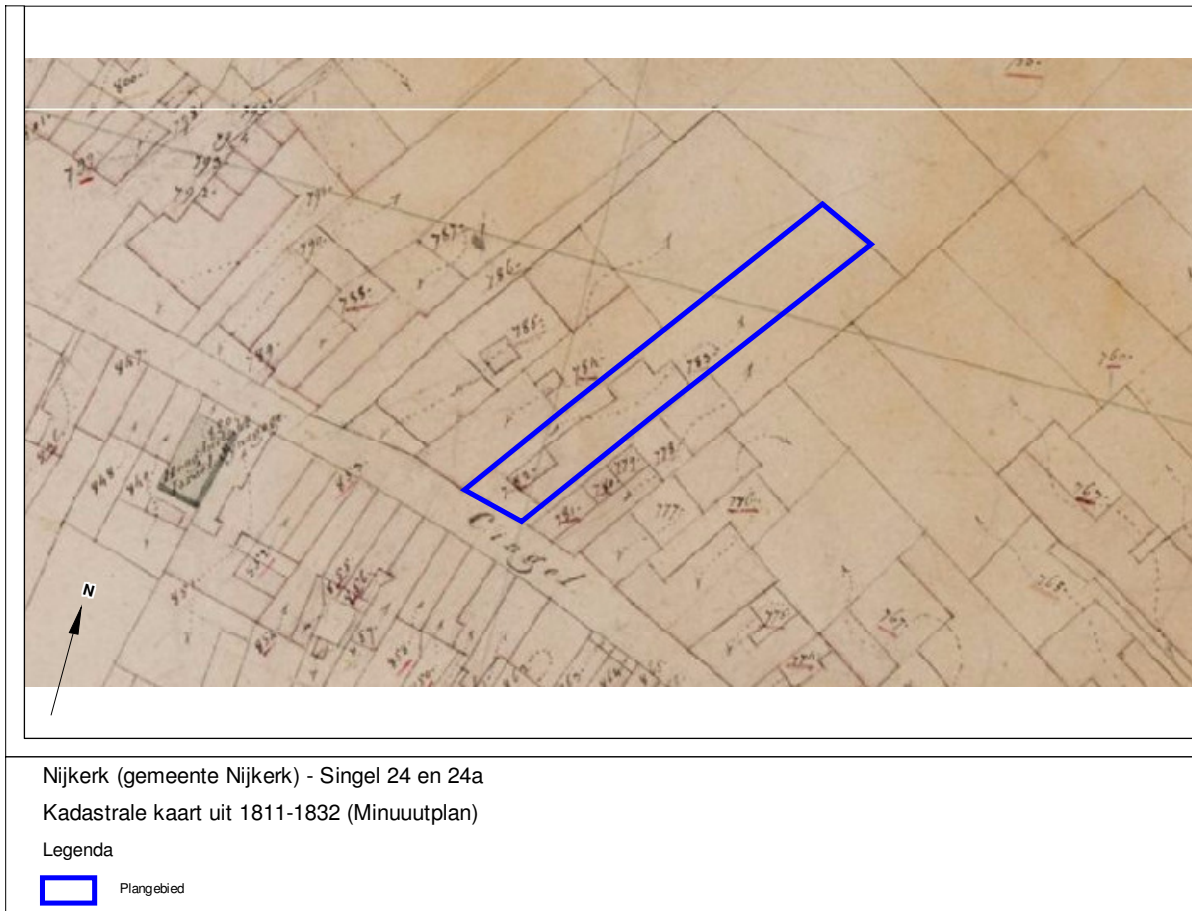
Afbeelding 1

Afbeelding 2

Afbeelding 3

Afbeelding 4

Afbeelding 5

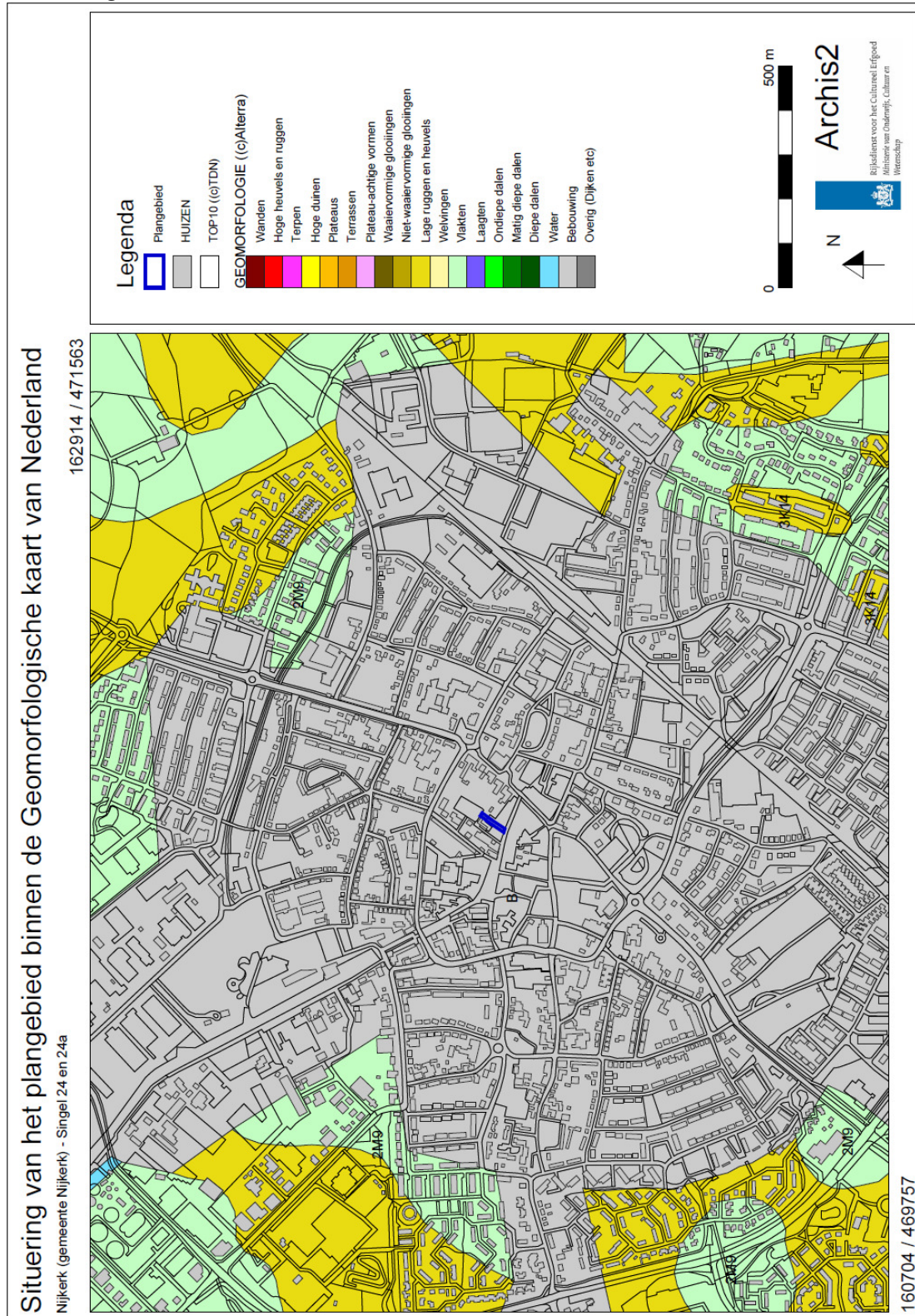
Afbeelding 6

Afbeelding 7

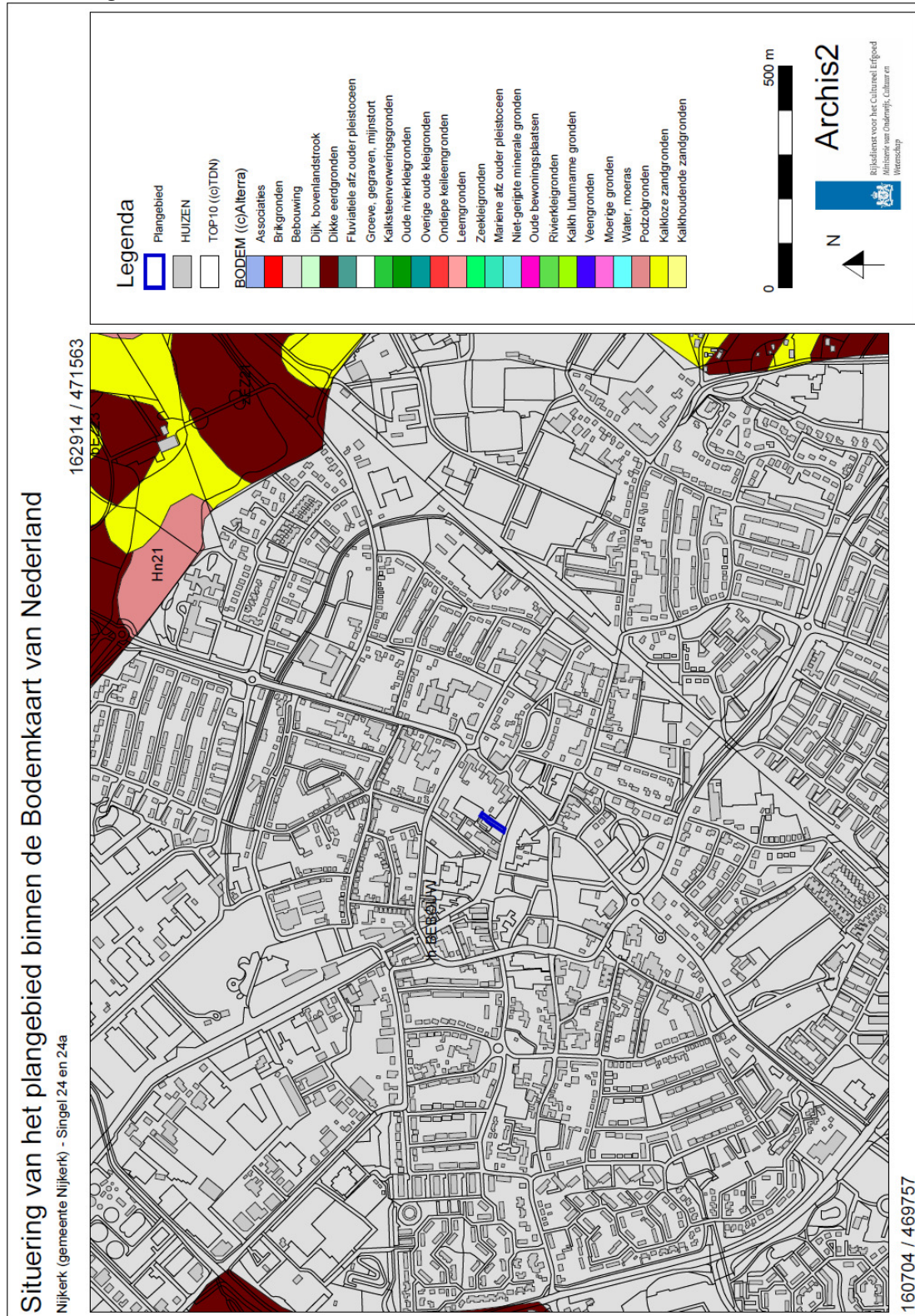
Afbeelding 8

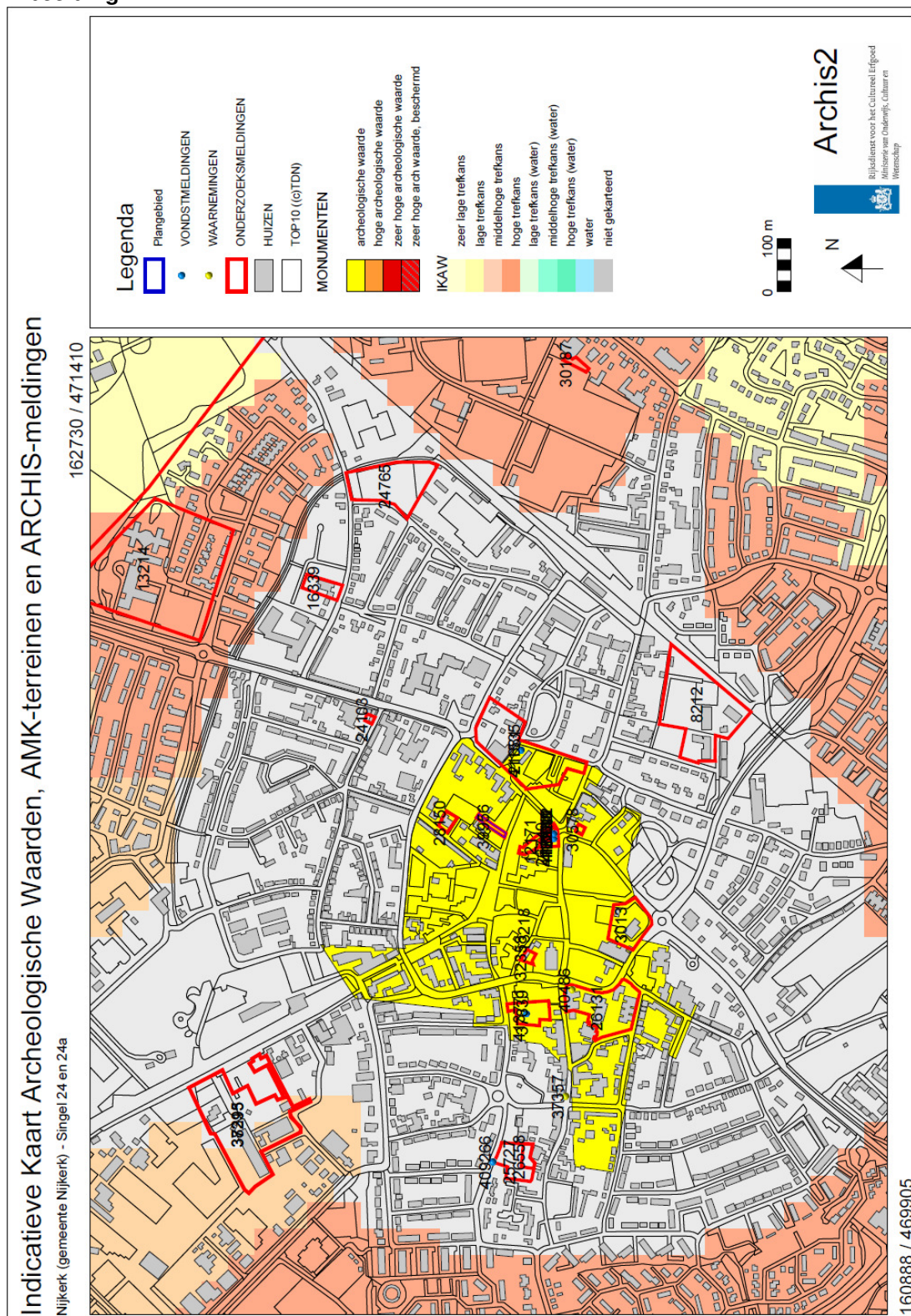
Afbeelding 9

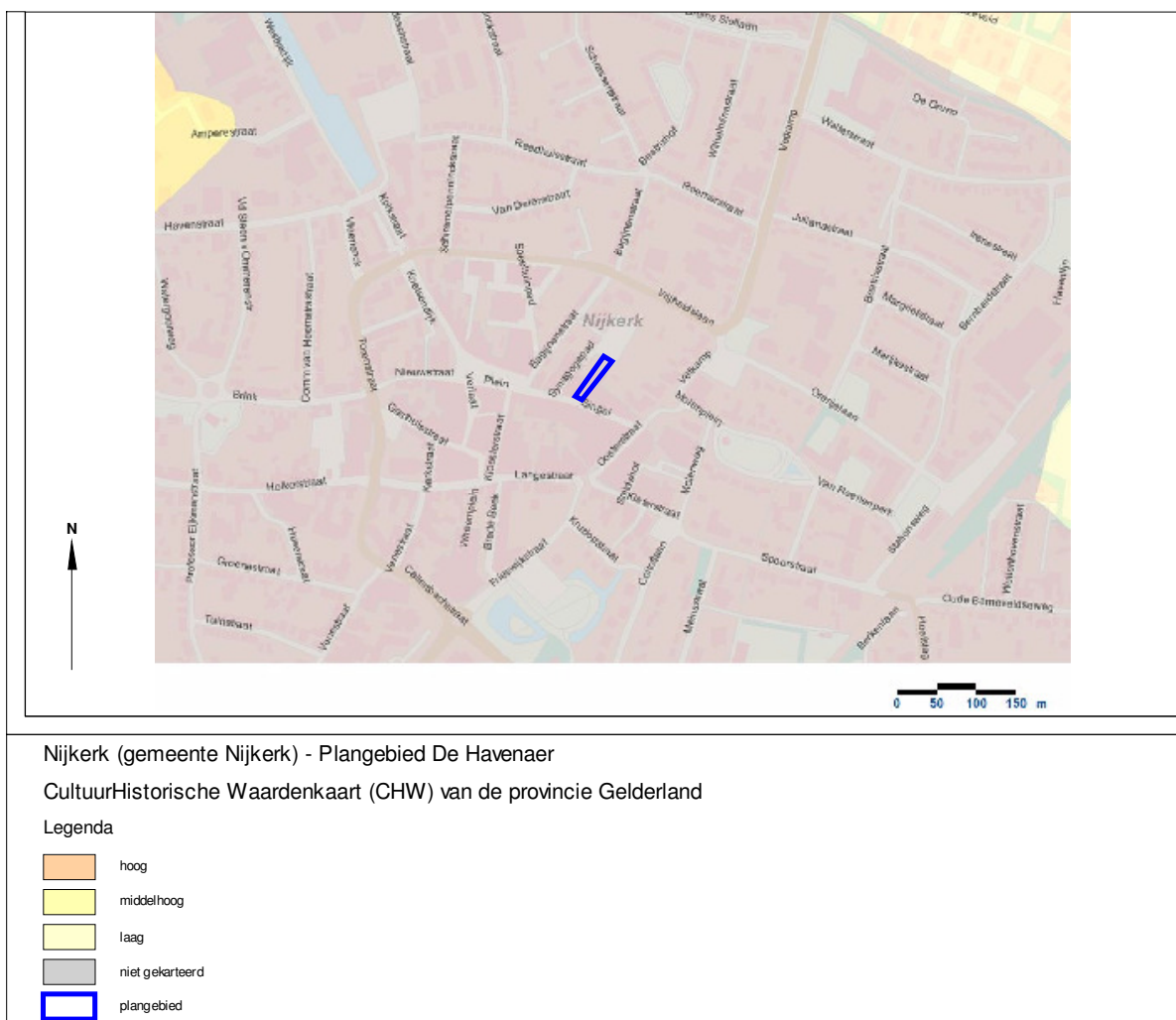
Afbeelding 10

Abbeelding 11

Afbeelding 12

Bijlage 1 Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie					MIS	Lithostratigrafie					
11.755 12.745 13.675 14.025 15.700 29.000 50.000 75.000 115.000 130.000 370.000 410.000 475.000 850.000 2.600.000	Kwartair	Laat	Holocene					1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)		Formatie van Beegden	
			Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye					
					Allerød (warm)							
					Vroege Dryas (koud)							
					Bølling (warm)							
				Laat-Pleniglaciaal	3							
			Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal								
				Vroeg-Pleniglaciaal		4						
			Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a								
		5b										
		5c										
		5d										
		Eemien (warme periode)							5e			Eem Formatie
		Midden	Midden	Saalien (ijstijd)					6	Formatie van Urk		Formatie van Drente
				Holsteinien (warme periode)								
				Elsterien (ijstijd)								
				Cromerien (warme periode)					Formatie van Sterksel			
Pre-Cromerien												

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden	
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd	
-1500				Vb1		Middeleeuwen	
-450 0 12				Va		Romeinse tijd	
-800	815	Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk>1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd	
-2000	2650			IVa		Bronstijd	
						Neolithicum	
3755	5000	Vroeg	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol		
-4900							Mesolithicum
-5300							
7020	8000	Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum	
8240	9000		Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend		
-8800							
11.755	10.150	Laat-Pleistoceen	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap	
12.745	10.800			Allerød	LW II		dennen- en berkenbossen
13.675	11.800			Vroege Dryas	LW I		open parklandschap
14.025	12.000			Bølling			open vegetatie met kruiden en berkenbomen
15.700	13.000						
-35.000		Laat-Pleistoceen	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)		perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Laat-Paleolithicum	
75.000							
115.000		Midden-Pleistoceen	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)		perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	Midden-Paleolithicum	
130.000			Eemien (warme periode)		loofbos		
-300.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)			Vroeg-Paleolithicum	

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenberghe (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2 Planontwerp

Nieuw		Kadaster gemeente Nijkerk (gld)	
Soort:	Soort:	Soort:	Soort:
Schied:	Schied:	Schied:	Schied:
Schied:	Schied:	Schied:	Schied:
Schied:	Schied:	Schied:	Schied:

situatie nieuwe toestand

Bouwbedrijf J. TIMMER
 x nieuwbouw, verbouw en onderhoud
 x machinale houtbewerking
 x meubelmakerij en restauratie

Stenenkammerseweg 21
 3882 NE Putten
 Tel: 0341-351067
 Fax: 0341-354867
 E-mail: info@bouwbedrijftimmer.nl
 Rabobank Putten
 rek. nr. 35.42.02.639
 K.v.K. 08016213

Project:
Winkel + 4 appartementen aan de Singel 24 te Nijkerk

Opdrachtgever:		Schaal : 1:500		Datum : 05-11-2009	
Bouwbedrijf J. Timmer b.v.		Project.n.r.: 0006-03-00		Tek.n.r. : DO-01-02	
Stenenkammerseweg 21		Gewijzigd :		D :	
3882 NE Putten		A :		E :	
		B :		F :	
		C :			

Bijlage 3 Archeologische monumenten

Uitgebreide Rapportage Monumenten

Monumentnr: 13218 **Oppervlakte:** 267.403 m2
CMA-nr: 32E - A08
Status: Terrein van archeologische waarde
Toponiem: CENTRUM
Plaats: Nijkerk
Gemeente: Nijkerk
Provincie: Gelderland
Coördinaten: 161615 / 470575
Terreinbeheerder: Niet van toepassing
Onderzoek: Onderzoeksnr 21999, Archeologisch: booronderzoek, gereedgemeld op 08-07-2008
Onderzoek: Onderzoeksnr 24394, Archeologisch: booronderzoek, gereedgemeld op 06-01-2009

Complexen

Complextype

Begindatering

Einddatering

Stad	Middeleeuwen laat	Nieuwe tijd
------	-------------------	-------------

Beschrijving

Oude stadskern van Nijkerk.

Toelichting datering:
Oudste vermelding zou in 1222 zijn.

Beschrijving:

In 1413 kreeg het dorp van Reinald IV van Gelre stadrechten. Kort hierna is het stadje, dorps gebleven, omgracht. De loop van deze gracht schijnt achter de Langestraat en Kleterstraat en bij de Brink nog waarneembaar te zijn.

Documentatie

Type: Kaart
Beheerder: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
Toelichting: Topografische kaart 1:25 000 met terreinaanduiding
Type: Onbekend
Beheerder: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
Toelichting: Afd. doc., stadskerninv. Poldermans

Literatuur

Ytsma, W.A. 2008 Briefrapport Inventariserend Veldonderzoek archeologie herontwikkeling locatie St. Jozef Nijkerk, in: Arcadis-briefrapport 110301NA08006001671

Louwe, E., L. Haaring en R.M. van Heeringen 2008 Bagijnenstraat 3 te Nijkerk, gemeente Nijkerk. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen en een veldverkenning., in: Vestigia-rapport 524

Een karterend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Singel te Nijkerk (Gld)

W.J.F. Thijs & E.M. ten Broeke

ARC-Rapporten 2010-89

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een karterend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Singel te Nijkerk (Gld)

ARC-Rapporten 2010-89
ARC-Projectcode 2010/194

Tekst

W.J.F. Thijs & E.M. ten Broeke

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs & E.M. ten Broeke

Redactie

A.J. Wullink

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

Versie 1.1, 15 april 2010

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

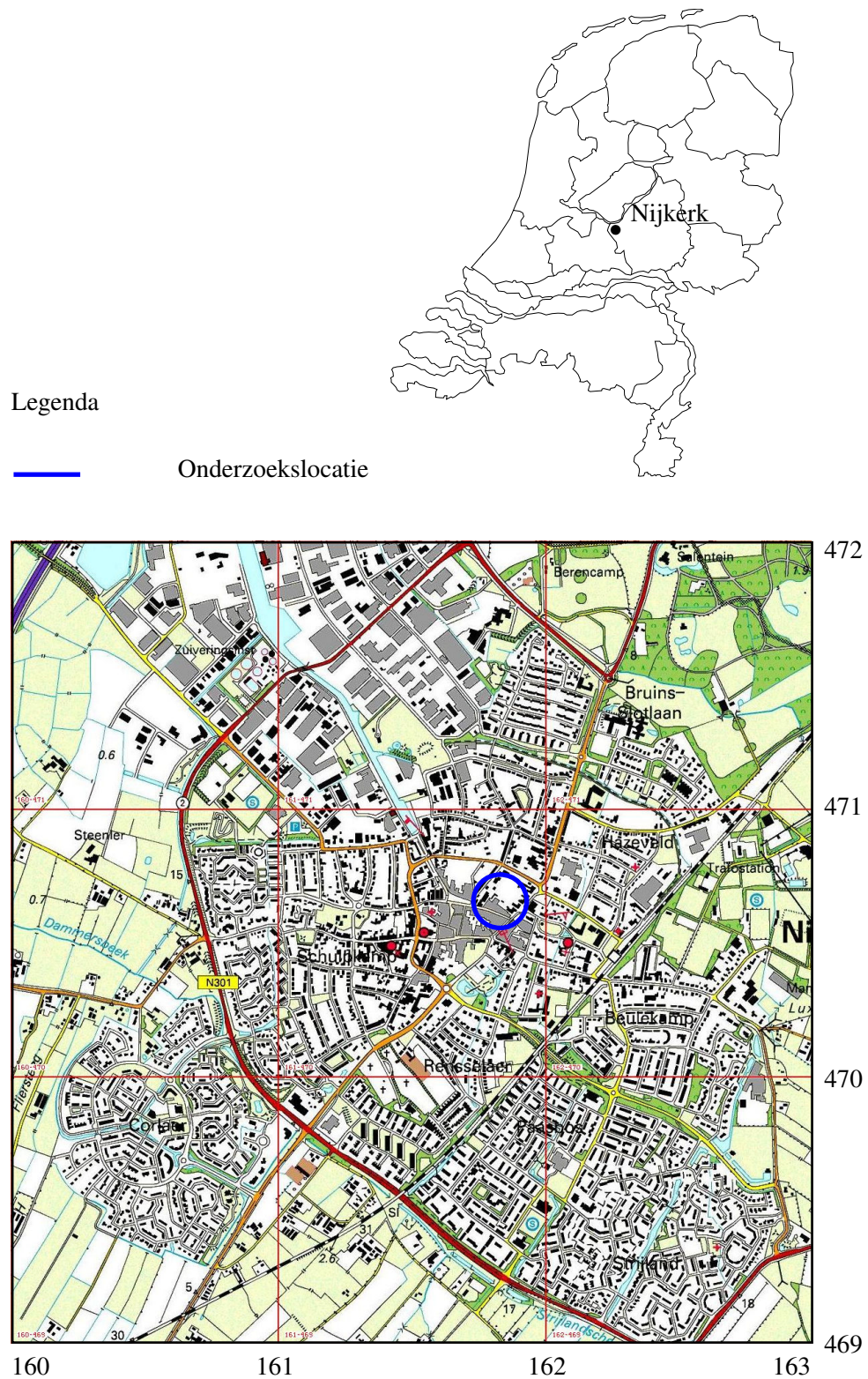
Projectnaam	Nijkerk, Singel 24 en 24a
Projectcode	2010/194
Archisnummer	40032
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Doetinchem, ir. E.M. ten Broeke
Contact	0314-365150, tenbroeke@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Nijkerk, dhr. J.H. Schuurman
Contact	033-2472657, h.schuurman@nijkerk.eu
Toetsing	Gemeente Nijkerk, dhr. J.H. Schuurman
Contact	033-2472657, h.schuurman@nijkerk.eu

Locatiegegevens

Toponiem	Singel 24 en 24a
Plaats	Nijkerk
Gemeente	Nijkerk
Provincie	Gelderland
Kaartblad	32E
RD-coördinaten	N: 161823/470681 O: 161830/470676 Z: 161795/470625 W: 161786/470627
Oppervlakte	circa 800 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel
Geomorfologie	Niet gekarteerd
Bodem	Niet gekarteerd
Historische situatie	Behorend tot historische kern van Nijkerk. Nijkerk ontstond omstreeks 1220. Uit historische kaartmateriaal blijkt dat de zuidwestelijke helft begin 19de eeuw al bebouwd is. Het plangebied is tot op heden bebouwd gebleven.
Archeologische verwachting	Hoge archeologische verwachting voor resten uit het Laat-Paleolithicum t/m het Midden-Mesolithicum en middelhoge verwachting voor resten uit het Laat-Neolithicum t/m de Vroege-Middeleeuwen. Zeer hoge verwachting voor resten vanaf de 2de helft van de Late-Middeleeuwen (ontstaan Nijkerk).

Afbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Doetinchem heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een karterend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd ter plaatse van de Singel 24 en 24a te Nijkerk (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen herontwikkeling van de locatie. In het plangebied zal de huidige bebouwing worden gesloopt, waarna binnen de zuidwestelijke helft nieuwbouw van een viertal appartementen en een winkel zal worden gerealiseerd en binnen de noordoostelijke helft parkeerplaatsen zullen worden aangelegd. Ter plaatse van de toekomstige bebouwing zal, bij de aanleg van een standaard fundering, de bodem tot een diepte van circa 1 m -mv worden afgegraven (bouwput). Door de geplande ingrepen kunnen archeologische waarden, indien aanwezig, worden bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 25 maart 2010 door Ir. E.M. ten Broeke en drs. G. Spanjaard van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

Halverwege maart 2010 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom is niet te bepalen wat de (exacte) landschappelijke ligging is van het plangebied. Wel is bekend dat Nijkerk binnen een gebied ligt waar vlakten van verspoelde dekzanden afgewisseld met dekzandruggen voorkomen. Op basis van het AHN heeft de historische kern van Nijkerk een over het algemeen hogere ligging ten opzichte van vooral de terreinen ten noorden ervan en betreft mogelijk een dekzandrug. Het plangebied lijkt in de overgangszone te liggen naar waarschijnlijk een vlakte van verspoelde dekzanden. In de tijd voordat het de zeespiegel nagenoeg zijn huidige niveau bereikte (vanaf het Subboreaal, ongeveer 5.000 jaar geleden), en grondwaterstanden vermoedelijk lager lagen, zal het plangebied een gunstige (tijdelijke) nederzettingslocatie zijn geweest in de tijd van de Jagers-Verzamelaars (Laat-Paleolithicum en Mesolithicum). Daarna zullen alleen de hoger gelegen dekzandruggen en overgangszones een gunstige ligging hebben gehad vanaf de tijd van de Landbouwers (vanaf het Neolithicum). Op basis van bovenstaande uitgangspunten wordt de kans op het voorkomen van arche-

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Ten Broeke, E.M., 2010: Archeologisch bureauonderzoek Singel 24 en 24a te Nijkerk in de gemeente Nijkerk, Econsultancy Rapport 10015114 (conceptversie).

ologische resten uit het Laat-Paleolithicum t/m het Midden-Mesolithicum (periode Jagers-Verzamelaars) hoog geacht en van resten uit het Laat-Neolithicum t/m de Vroege Middeleeuwen middelhoog geacht. Het plangebied behoort tevens tot de historische kern van Nijkerk, welke vanaf de 13de eeuw ontstaan is, en dus mogelijk al vanaf de 2de helft van de Late Middeleeuwen bewoond was. De kans op archeologische resten vanaf het einde van de Vroege Middeleeuwen is daarmee zeer groot, waarbij de verwachting is dat er sprake is van een cultuurlaag of oude woongrond met vooral kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, metaalresten, glasresten, houtskool, botresten en gebruiksvoorwerpen. De archeologische resten en sporen worden in de gehele cultuurlaag wacht. Paalsporen en waterputten kunnen op grotere diepte worden verwacht. Of archeologische resten in relatief droge en zure of natte en zuurstofloze condities bewaard zijn gebleven, wat de mate van conservatie van de eventueel aanwezige archeologische resten bepaald, is afhankelijk van de dikte van de oude woongrond. Het beschikbare historische kaartmateriaal geeft aan dat in ieder geval de zuidwestelijke helft van het plangebied in het begin van de 19de eeuw al bebouwd was. Mogelijk zijn van deze of oudere bebouwing nog bouw-/funderingsresten bewaard gebleven in de ondergrond. De bouw van de huidige bebouwing zal waarschijnlijk ook (een deel van) de oude woongrond hebben geroerd en mogelijk een nog overgebleven deel van het oorspronkelijke bodemprofiel hebben verstoord.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een karterend booronderzoek. De boringen zijn verspreid over het plangebied geplaatst, rekening houdend met de aanwezige bebouwing. De positie van de boringen is bepaald met behulp van GPS. De maaiveldhoogte is bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). In totaal zijn er 6 boringen geplaatst tot een diepte van ten minste 150 cm –mv. Voor het boren is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 15 cm. De bodemopbouw is beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). Het opgeboorde materiaal is in het veld doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. Daarnaast is de laag waarin archeologische resten kunnen worden verwacht (in dit geval een te verwachten oude woongrond, ofwel een 'cultuurlaag'), bemonsterd en nat gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. Het zeefresidu is onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten,

houtschool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, metaalresten, resten van bouw-materiaal, verbrand leem en bot. Door het gebruik van het plangebied (bebouwing en verhardingen) is er geen oppervlaktekartering uitgevoerd.

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het karterend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In de boringen zijn over het algemeen zwak tot matig siltige, zeer fijne zanden aangetroffen. Ter plaatse van de boringen 2, 5 en 6 bevindt zich direct onder de klinkerverharding een dunne laag plaatselijk grindig, matig fijn tot matig grof cunetzand.

Binnen het zuidwestelijke en centrale deel van het plangebied, direct rondom de huidige bebouwing, is tot een diepte van 80 tot 90 cm –mv een pakket dondergrijs tot geelzwart gekleurd zand aangetroffen, dat antropogene bijmengingen bevat van (brokken) baksteen en puin. Dit pakket bestaat uit een ophogingspakket dat op basis van de bijmengingen kan worden geplaatst in de Nieuwe Tijd.

Onder het ophogingspakket en direct onder het cunetzand ter plaatse van het noodoostelijk deel van het plangebied (boringen 5 en 6) bevindt zich een zwartgrijs tot donkerbruingrijs gekleurd, matig humeuze laag. Deze laag is geïnterpreteerd als eerddek (Aap-horizont). De dikte van het eerddek varieert tussen de 20 en 80 cm, maar is ter plaatse van boring 4 (waar het eerddek vrij dun is) waarschijnlijk afgetopt. In het eerddek zijn ook recente antropogene bijmengingen met puin en baksteen aangetroffen binnen het zuidwestelijk en centrale deel van het plangebied, waarschijnlijk als gevolg van het opbrengen van het ophogingspakket. Binnen het merendeel van het plangebied is direct onder het eerddek het oorspronkelijke moedermateriaal aangetroffen, in de vorm van geel tot licht bruingrijs gekleurd, zwak siltig, zeer fijn zand, dat vaak roestvlekken bevat (Cg-horizont) en snel overgaat in de gereduceerde zone (Cr-horizont). In boring 5 wordt de overgang van het begraven eerddek naar de gereduceerde, zeer fijn zandige laag gekenmerkt door een dunne laag met ijzerconcreties. In boring 6 bevindt zich tussen het eerddek en het pakket zwak siltig, zeer fijn zand, tussen 80 en 120 cm –mv, een sterk zandige leemlaag. In boring 3 is de bodem vanaf de top van het begraven eerddek al gereduceerd (zeer slap en nat materiaal).

Het onder de leeflaag en/of eerddek aangetroffen oorspronkelijke moedermateriaal (C-horizont) betreft eolisch afgezet dekzand van de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden. De sterk zandige leemlaag betreft waarschijnlijk beekoverstromingsmateriaal, welke behoren tot de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Singraven. Het plangebied ligt dan ook op de overgang naar de noordelijk lager gelegen terreindelen, waar mogelijk een dikker pakket beekoverstromingsmateriaal aanwezig is. Het onder de leeflaag dan wel cunetzand aanwezige eerddek heeft bij de meeste boringen een dikte > 50 cm, waardoor het bodemprofiel kan worden geclassificeerd als een (begraven) hoge enkeerdgrond.

Boring	Bemomsterd traject (cm –mv)	Type	Datering
1	8-150	aardewerk, roodbakkend	NT
1	8-150	pijpaarde, fragment van een pijpensteeltje	NT
1	8-150	bouwmateriaal	niet dateerbaar
1	8-150	botfragment, dierlijk	niet dateerbaar
1	8-150	metaal, slakken	niet dateerbaar
2	8-130	aardewerk, roodbakkend	NT
2	8-130	aardewerk, faience	NT, 18e eeuw
2	8-130	pijpaarde, fragment van een pijpensteeltje	NT
2	8-130	bouwmateriaal	NT
3	0-140	aardewerk, roodbakkend	NT, 18e eeuw
3	0-140	pijpaarde, fragment van een pijpensteeltje	NT, 18e eeuw
3	0-140	fragment leisteen	niet dateerbaar
3	0-140	botfragment, dierlijk	niet dateerbaar
4	0-100	aardewerk, roodbakkend	NT
4	0-100	bouwmateriaal	NT
4	0-100	botfragment, dierlijk	niet dateerbaar
4	0-100	vuursteen, onbewerkt	niet dateerbaar
5	20-100	aardewerk, roodbakkend	NT
5	20-100	aardewerk, witbakkend	NT
5	20-100	aardewerk, faience	NT
5	20-100	pijpaarde, fragment van een pijpensteeltje	NT
5	20-100	bouwmateriaal	NT
5	20-100	metaal, slakken/brokjes roest	niet dateerbaar
6	30-120	aardewerk, roodbakkend	NT, 17 e eeuw
6	30-120	aardewerk, faience	NT
6	30-120	bouwmateriaal	NT
6	30-120	metaal, slakken/brokjes roest	niet dateerbaar
6	30-120	botfragment, dierlijk	niet dateerbaar

Tabel 1 Overzicht van de vondsten uit de boringen.

3 Archeologische resten en indicatoren

Zoals eerder vermeld is het plangebied in ieder geval al vanaf het begin van de 19de eeuw, maar waarschijnlijk in vroegere tijden ook al bebouwd/bewoond geweest, waardoor (een deel van) het ophogingspakket al voor die tijd (gefaseerd) zal zijn opgebracht. Tijdens de uitvoering van de veldwerkzaamheden zijn binnen het ophogingspakket al een aantal archeologische resten en indicatoren waargenomen. Daarom zijn van de boringen zeefmonsters genomen van het ophogingspakket (binnen het zuidwestelijke en centrale deel van het plangebied) en van het (onderliggende) eerddek/oude akkerlaag. Deze monsters zijn nat gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. De vondsten uit de zeefresiduen zijn opgenomen in tabel 1. De resten zijn gedetermineerd en gedateerd zijn door mw. drs. K.L.B. Bosma. Naast de vondsten zijn in het zeefresidu van alle boringen ook fragmenten fijn verdeeld houtskool aangetroffen, in hoeveelheden van zeer weinig tot matig veel. De houtskoolresten komen voornamelijk voor in het eerddek onder de ophogingslaag.

4 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy is niet te bepalen wat de (exacte) landschappelijke ligging is van het plangebied vanwege de ligging binnen de bebouwde kom. Wel is bekend dat Nijkerk binnen een gebied ligt waar vlakten van verspoelde dekzanden afgewisseld met dekzandruggen voorkomen. Op basis van het AHN lijkt het plangebied in de overgangszone te liggen naar waarschijnlijk een vlakte van verspoelde dekzanden. De kans op het voorkomen van archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum t/m het Midden-Mesolithicum (periode Jagers-Verzamelaars) hoog geacht en van resten uit het Laat-Neolithicum t/m de Vroege-Middeleeuwen middelhoog geacht. Het plangebied behoort tevens tot de historische kern van Nijkerk, die vanaf de 13de eeuw is ontstaan (mogelijk al vanaf de 2de helft van de Late-Middeleeuwen bewoond). De kans op archeologische resten vanaf het einde van de Vroege-Middeleeuwen is daarmee zeer groot. Het beschikbare historische kaartmateriaal geeft aan dat in ieder geval de zuidwestelijke helft van het plangebied in het begin van de 19de eeuw al bebouwd was, maar het is zeer goed mogelijk dat er oudere bewoning van het plangebied heeft plaatsgevonden. Het plangebied behoort tot een AMK-terrein van archeologische waarde, de historische kern van Nijkerk. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn meerdere waarnemingen bekend uit de periode Late Middeleeuwen–Nieuwe Tijd.

Het karterend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat binnen het zuidwestelijke en centrale deel een tot 90 cm dik ophogingspakket voorkomt, dat waarschijnlijk al voor het begin van de 19de eeuw is opgebracht. Hieronder bevindt zich een begraven eerddek. Op de locatie is sprake van een begraven hoge enkeerdgrond. op het noordoostelijke deel van het plangebied bevindt het eerddek zich direct onder het cunetzand. Het onder het eerddek aanwezige oorspronkelijke moedermateriaal betreft eolisch afgezet dekzand van de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden. Alleen in het uiterst noordoostelijk deel ligt hiertussen een laag beekafzettingen van de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Singraven. In het inventariserend veldonderzoek zijn is een groot aantal archeologische vondsten aangetroffen, waarvan de gedetermineerde resten allen dateren uit de Nieuwe Tijd. Van enkele fragmenten aardewerk en een fragment van een pijpenkopje (pijpaarde) is duidelijk dat deze daterend uit de 17de en 18de eeuw. Op basis van de aangetroffen archeologische indicatoren en resten bestaat er een reële kans dat er sprake is van restanten van bewoning daterend vanaf de 17de eeuw. Door het aanwezige intacte eerddek onder het ophogingspakket blijft hiernaast ook de hoge trefkans op intacte archeologische sporen en/of resten bestaan.

5 Aanbeveling

Op basis van het karterend onderzoek mag worden geconcludeerd dat er binnen het plangebied restanten van bewoning daterend vanaf de 17de eeuw aanwezig zijn. Hiernaast kunnen onder het aanwezige begraven eerddek ook sporen uit eerdere perioden bewaard zijn gebleven. Geadviseerd wordt dan ook om een vervolgonderzoek uit te voeren. Standaard dient dit vervolgonderzoek te worden uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek (IVO-P).

Vanwege de op de onderzoekslocatie aanwezige bebouwing met verschillende panden, kan in plaats van een proefsleuvenonderzoek wellicht beter gekozen worden voor een archeologische begeleiding van de sloop van de ondergrondse delen van de huidige bebouwing. De archeologische begeleiding dient onder het protocol opgraven te worden uitgevoerd, zoals vermeld in de KNA. Na de archeologische begeleiding moet in samenspraak met het bevoegd gezag worden bepaald of nog verder archeologisch onderzoek nodig is.

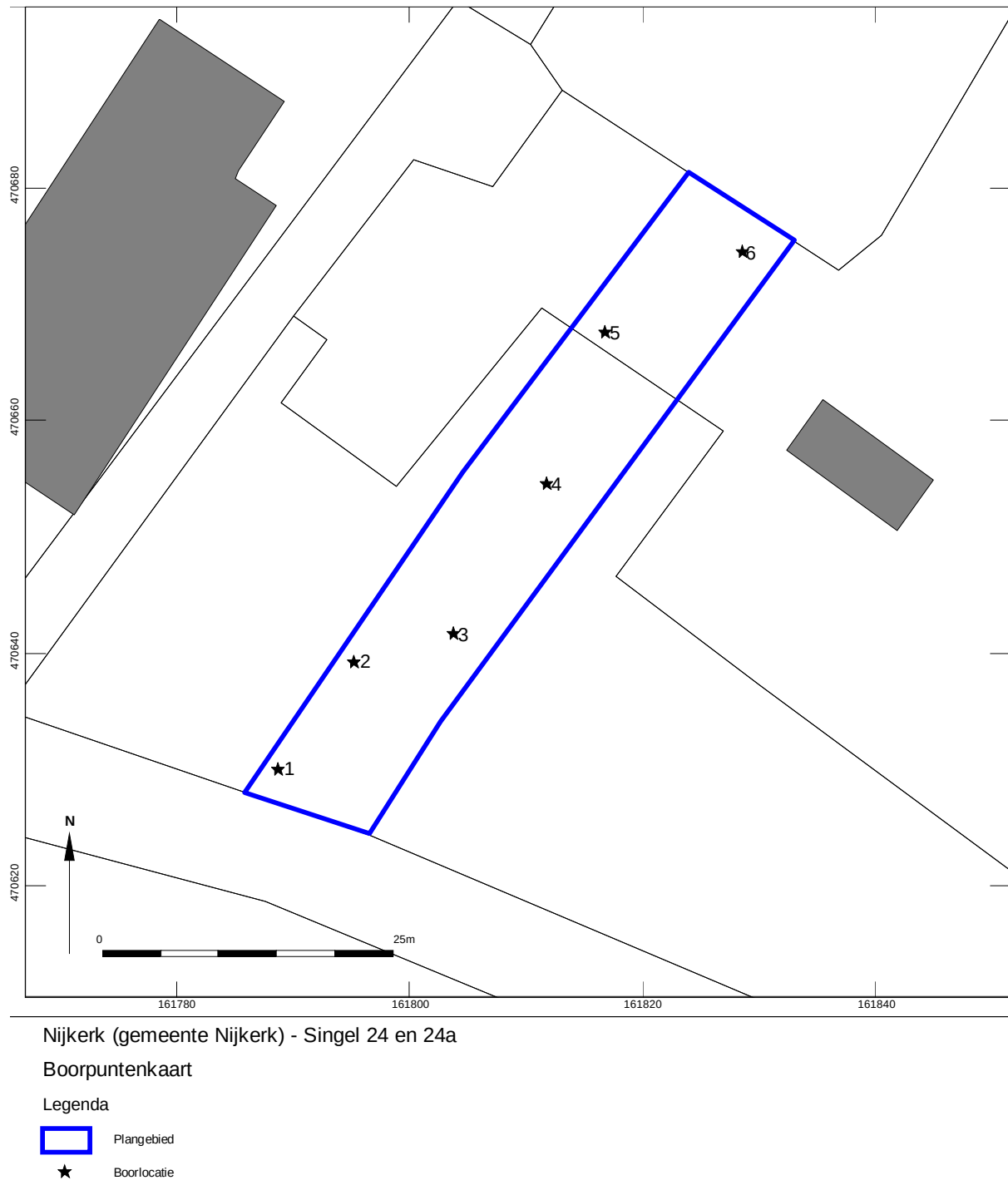
Voor de archeologische begeleiding is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk, dat voor aanvang van de werkzaamheden moet worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Nijkerk. De gemeente beoordeelt uiteindelijk of en in welke vorm het vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

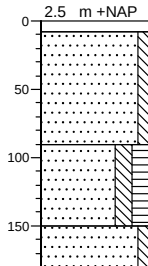

Afbeelding 2 Boorpuntenkaart. Door: E.M. ten Broeke.

Bijlage 1 Boorprofielen

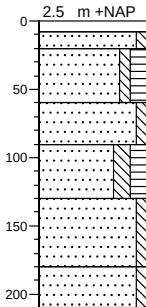
Boring: 1

X: 161789
Y: 470630

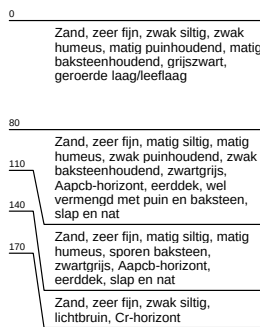
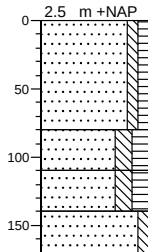
Boring: 2

X: 161795
Y: 470639

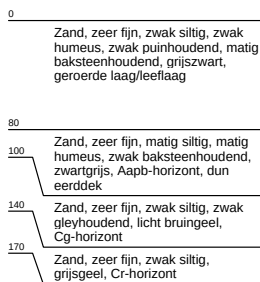
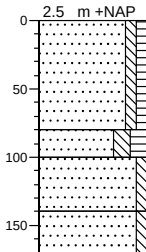
Boring: 3

X: 161804
Y: 470642

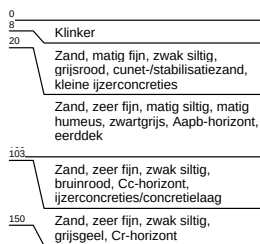
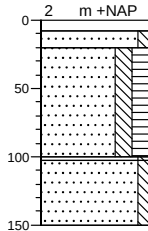
Boring: 4

X: 161812
Y: 470655

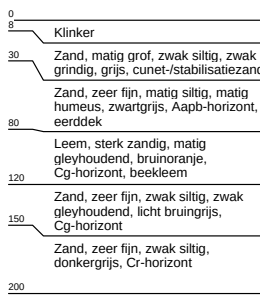
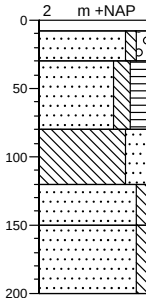
Boring: 5

X: 161817
Y: 470668

Boring: 6

X: 161829
Y: 470675

Opdrachtgever: Schoonderbeek en Partners Advies bv
Locatie: Singel 24 en 24a te Nijkerk

getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

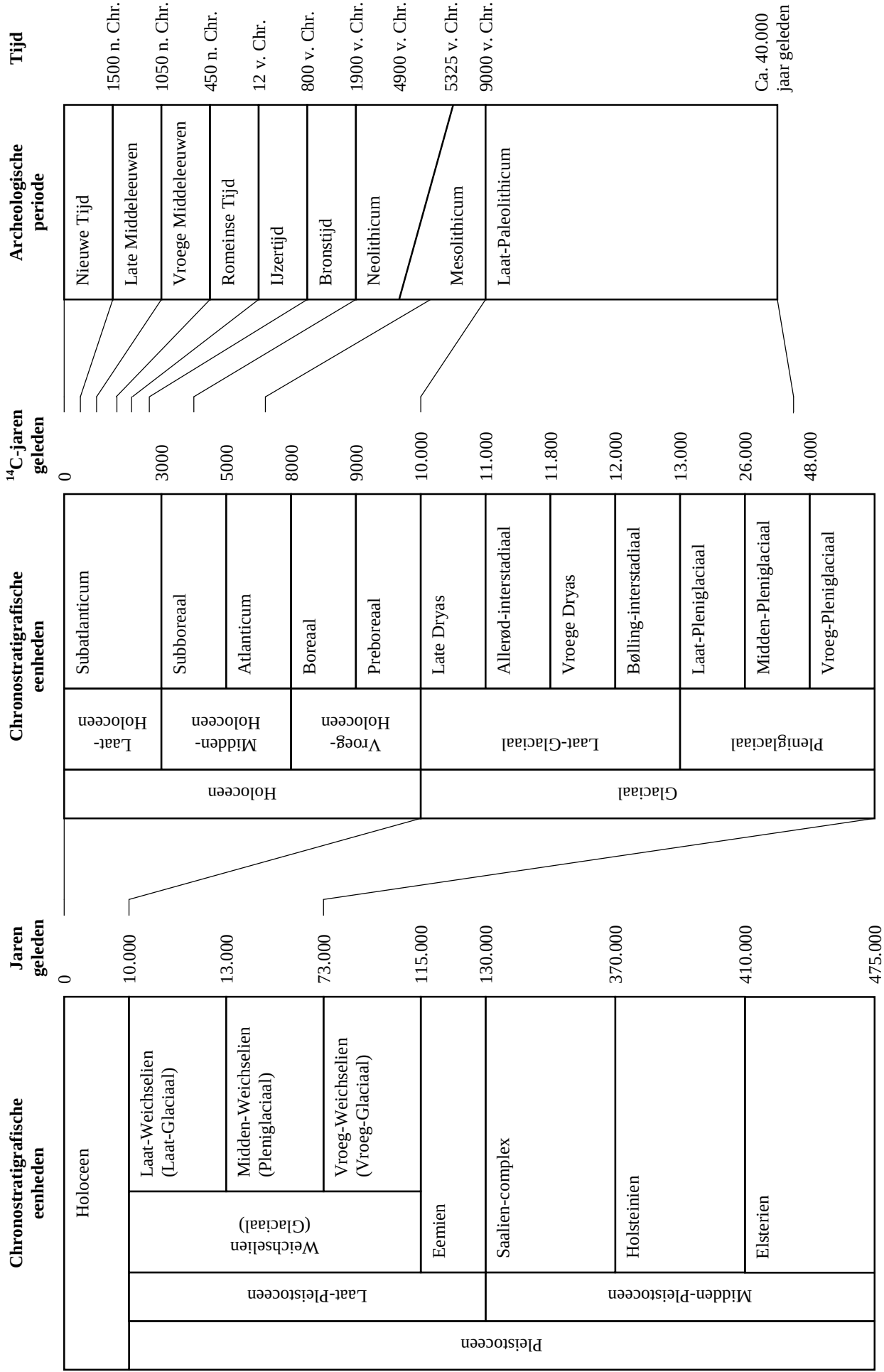
	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand (tijdens veldwerk)
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2 Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.